

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling
November 2016

Høringsnotat
til
Forslag til lov om ændring af lov om produktionsskoler
(Harmonisering af skoleydelse til et SU-lignende niveau m.m.)

1. Indledning

Et udkast til lov om ændring af lov om produktionsskoler (Harmonisering af skoleydelse til SU-niveau m.m.) har i perioden fra den 23. september 2016 til den 5. oktober 2016, kl. 12, været sendt i høring hos 35 myndigheder og organisationer. Udkastet blev også offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget høringssvar fra 12 af de hørte myndigheder og organisationer, hvoraf 8 indeholder bemærkninger til lovdokumentet. Derudover er der modtaget et supplerende høringssvar, som indeholder bemærkninger. En oversigt med angivelse af afgivne høringssvar er vedlagt.

Alene de væsentligste bemærkninger fra høringssvarene er medtaget i dette notat.

2. Ændringer i lovforslaget i forhold til høringssudkastet

De modtagne høringssvar har givet anledning til følgende ændringer i lovforslagsudkastet:

- En ændring af lovforslaget, som indebærer, at produktionsskoleydelsen bevares som et pædagogisk værktøj i forhold til alle deltagere.
- En præcisering af lovforslagets bemærkninger med sigte på, at produktionsskoleydelsens niveau ikke sættes i relation til uddannelsesvalg.

3. De væsentligste bemærkninger til lovforslaget

3.1. Generelle bemærkninger

Bestyrelsesforeningen for Social- og Sundhedsskoler, Danske SOSU-skoler, Danske Erhvervsskoler – Bestyrelserne, Danske Erhvervsskoler – Lederne og Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser har ingen bemærkninger til det fremsendte forslag, idet sidstnævnte dog henviser til organisationernes selvstændige høringssvar.

Dansk Arbejdsgiverforening støtter forslaget og bemærker, at selvom produktionsskolerne løfter en vigtig opgave i forhold til unge, der ikke er klar til en ordinær ungdomsuddannelse, bør unge ikke have et økonomisk incitament til at vælge produktionsskolen fremfor andre uddannelses tilbud.

Danmarks Vejlederforening bemærker, at produktionsskoleundervisning ikke kan sidestilles med en uddannelse. Elever på produktionsskole er skoletrætte unge, som skal ind på uddannelsessporet igen. Produktionsskolen giver de unge en struktureret hverdag som på et arbejde, hvilket kan danne grundlag for, at de unge bliver klar til en uddannelse.

Produktionsskoleforeningen erklærer sig uforstående overfor forslaget finder det uheldigt, at der herved sættes spørgsmålstegn ved produktionsskolernes formål at være uddannelsesvej for unge, der ikke umiddelbart kan gå den lige vej til uddannelse og arbejde.

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser henviser til organisationernes selvstændige høringssvar.

Produktionsskoleelever i Region Hovedstaden er uforstående over for lovforslaget og finder grundlæggende, at forslaget hverken ligestiller produktionsskoleelever med elever på andre ungdomsuddannelser eller har positiv effekt på produktionsskoleforløbet generelt.

Håndværksrådet er kritiske og kan ikke støtte ændringsforslaget. Rådet tilføjer, at der i lyset af erhvervsuddannelsesreformen er flere unge med behov for et kvalificerende forløb, fordi de ikke har forudsætningerne for at påbegynde en uddannelse, og at det derfor ikke virker ikke logisk at forringe produktionsskolernes vilkår.

Uddannelsesforbundet finder, at lovforslaget udfordrer produktionsskoleformens DNA, og at det underminerer grundlaget for skoleformens pædagogik baseret på arbejde, produktion og løn.

LO tager afstand fra forslaget og bemærker, at den foreslåede harmonisering reelt udgør en annullering af skoleydelsen og dermed en annullering af et vigtigt pædagogisk redskab for skoleformen.

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF) anbefaler, at produktionsskoleydelsen ikke ændres med henvisning til, at lovforslaget kan medføre, at færre elever gennemfører uddannelsen og dermed bliver i stand til at deltage på arbejdsmarkedet eller i videre uddannelse. FTF bemærker endvidere, at lovinitiativet griber ind i procesen for den regeringsnedsatte ekspertgruppe for bedre veje til en ungdomsuddannelse, og det foreslås på den baggrund, at en eventuel ændring af produktionsskoleydelsen afventer afslutningen af ekspertgruppens arbejde.

KL har ikke bemærkninger til det foreslåede, men anbefaler dog, at produktionsskoleområdet følges med sigte på, at eventuelle adfærdsmæssige konsekvenser af lovforslaget senere vurderes. KL tager i øvrigt forbehold for de kommunaløkonomiske konsekvenser af lovforslaget.

Ministeriets bemærkninger:

Det anførte giver ikke anledning til ændring af lovforslaget, som er en opfølgning på forslaget til finanslov for 2017. Det fremgår af forslaget, at der ikke vurderes at være konsekvenser for kommuner og regioner.

3.2. Produktionsskoleydelsens betydning for uddannelsesvalg

Uddannelsesforbundet, Produktionsskoleforeningen, Produktionsskoleelever i Region Hovedstaden og LO bemærker, at produktionsskolernes målgruppe er unge, som er visiteret hertil, og som ikke har et reelt uddannelsesvalg. De pågældende høringssvar finder på den baggrund ikke, at produktionsskoleydelsen kan være en faktor, som danner grundlag for de pågældende personers uddannelsesvalg.

Ministeriets bemærkninger:

Ministeriet anerkender, at optag på en produktionsskole forudsætter kommunal visitation via Ungdommens Uddannelsesvejledning, der forestår en målgruppevurdering af den enkelte unge. Det er derfor ikke fuldstændig op til den unge selv at lade sig optage på en produktionsskole. Målgruppevurdering foregår dog typisk i en dialog mellem uddannelsesvejlederen og den unge. I denne dialog må ydelsesniveauet ikke blive afgørende for det endelige valg af uddannelsesstilbud. Ydelsen må heller ikke for personer, som er i gang med et produktionsskoleforløb, være afgørende for, at den pågældende bliver lænere på produktionsskole, hvis vedkommende er klar til at komme i gang med fx en erhvervsfaglig uddannelse.

Af bemærkningerne til lovbestemmelsen om produktionsskoleydelse fremgår, at den oprindelige baggrund for en højere skoleydelse end SU-niveauet bl.a. var begrundet i et ønske om at godtgøre eleverne for deltagelse i skolens produktion og derved at give unge et ekstra incitament til at starte på en produktionsskole. Dette ekstra incitament ønsker regeringen nu at ændre på.

Der findes på baggrund af høringspartenes tilkendegivelser dog anledning til at præcisere lovforslagets bemærkninger med sigte på, at produktionsskoleydelsens niveau ikke sættes i direkte relation til uddannelsesvalg.

3.3. Skoleydelsen som pædagogisk værktøj

Danmarks Vejlederforening, Produktionsskoleforeningen, Produktionsskoleelever i Region Hovedstaden, Håndværksrådet, Uddannelsesforbundet, LO og FTF finder samstemmende, at skoleydelsen, hvorsatsen i dag er højere end SU, har en pædagogisk værdi, som bør bevares. Høringsparterne bemærker, at den pædagogiske værdi knytter sig til, at skoleydelsen ikke alene er et forsørgelsesgrundlag, men en aflønning af elevens deltagelse i en værdiskabende produktion, og at det derigennem er muligt for produktionsskolen at bruge økonomien som et middel til at påvirke elevernes mødestabilitet. Det bemærkes samtidig, at lovforslaget på dette punkt sætter et skel mellem produktionsskoledeltagere over og under 18 år. Det pædagogiske værktøj fjernes for unge under 18 år, som ikke motiveres til, eller kompenseres for, at deltage aktivt i skolens daglige produktion.

Ministeriets bemærkninger:

Som led i finanslovsaftalen for 2017 er regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti enige om at gennemføre en harmonisering af skoleydelsen på produktionsskolerne. Aftaleparterne er derudover enige om, at det fortsat er vigtigt, at produktionsskolerne har mulighed for at anvende skoleydelsen som et pædagogisk værktøj – fx ved at tilbageholde ydelsen ved manglende aktiv deltagelse. Det gælder også for unge under 18 år. For produktionsskoledeltagere under 18 år foreslås det på den baggrund at ændre lovforslaget, således at ugesatsen fastsættes til 350 kr. om ugen opgjort i 2017-niveau. Derved bevares produktionsskoleydelsen som et pædagogisk værktøj i forhold til alle deltagere.

3.4. Produktionsskoleformen tilstræber arbejdsmarkedslignende vilkår

Danmarks Vejlederforening, Produktionsskoleforeningen, Produktionsskoleelever i Region Hovedstaden, Håndværksrådet, Uddannelsesforbundet og LO peger på, at en produktionsskole er en produktionsvirksomhed, som ikke kan sidestilles med en uddannelse. Der henvises til, at der arbejdes på værksteder på arbejdsmarkedslignende vilkår, ligesom der sælges varer og tjenesteydelser til kunder. Der henvises ligeledes til, at aflønningen på den baggrund bør stå i forhold til den unges værdiskabende ind-

sats i værkstedets produktion, idet der i modsat fald ikke længere vil være sammenhæng mellem de unges indsats på værkstederne og deres aflønning. Endelig henvises til, at produktionsskoleelever, som andre på arbejdsmarkedet, alene har ret til 5 ugers ferie (mindre end SU-modtagere på fx gymnasier), og at de ikke har samme muligheder for at tage ferie- og fritidsjob for at supplere deres indtægt.

Ministeriets bemærkninger:

Det anførte giver ikke anledning til ændring af lovforslaget. Ministeriet deler ikke opfattelsen af, at en produktionsskole ikke kan sidestilles med en uddannelse. Det fremgår produktionsskoleloven, at produktionsskoler tilbyder undervisningsforløb, der er baseret på praktisk arbejde og produktion. Det fremgår endvidere af loven, at den teoretiske undervisning skal være af betydeligt omfang og i størst muligt omfang integreres med det praktiske arbejde, ligesom deltagere med behov herfor skal tilbydes undervisning, der styrker deres grundlæggende færdigheder.

Det er grundlæggende ministeriets holdning, at produktionsskoleelever først og fremmest er elever i et undervisningsforløb. Ikke arbejdstagere på et almindeligt arbejdsmarked med overenskomstfastsat løn. Produktionsskoleelever modtager således en statslig ydelse i forbindelse med deres skoleforløb. Denne statslige ydelse skal kunne reguleres og diskuteres politisk på samme måde, som øvrige statslige ydelser i uddannelsessystemet reguleres og diskuteres.

3.5. Sammenhæng med SU-systemet

Produktionsskoleforeningen, Produktionsskoleelever i Region Hovedstaden, LO og FTF finder ikke, at den foreslåede harmonisering af skoleydelsen til SU niveau tager højde for, at produktionsskoleelever, i modsætning til elever i de SU-baserede uddannelsesordninger, trækkes i ydelsen ved fravær. Der peges endvidere på, at den foreslåede ordning ikke afspejler, at satserne i SU-systemet indeholder en række gradueringer baseret på fx ude- eller hjemmeboende, alder, forældrenes indkomstniveau. Samlet indvendes det altså, at en harmonisering reelt stiller produktionsskoleelever dårligere end SU-modtager.

FTF foreslår specifikt en en-til-en parallelitet til SU-systemet, så SU bl.a. varierer efter forældres indkomst.

Produktionsskoleforeningen ønsker specifikt en redegørelse for, hvordan provenuet er beregnet og, herunder hvorvidt SU-systemets forskellige gradueringer indgår i beregningerne.

Ministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker, at provenuet ved en harmonisering er beregnet på baggrund af statens årlige gennemsnitsomkostninger til SU-modtagere på ungdomsuddannelser. Konkret er det beregnet, hvad produktionsskoleydelsen vil koste staten med omkostninger, der afspejler gennemsnitsomkostningerne til SU-modtagere under 25 år. Dette er holdt op imod statens nuværende udgifter til produktionsskoleydelsen.

Når udgangspunktet er statens gennemsnitsomkostninger, er der i beregningerne af provenuet ved en harmonisering taget højde for variationen i statens SU-udgifter efter forældres indkomst og diverse former for tillæg. Med en foreslåede harmonisering af produktionsskoleydelse til SU-niveau vil nogle produktionsskoleelever derfor modtage en ydelse, der er højere end den, de ville være berettiget til i et SU-system, mens andre vil modtage en ydelse, der er lavere.

Det er ministeriets vurdering, at en en-til-en parallelitet til SU-systemet i fastsættelsen af skoleydelse indebærer et omfattende administrationssystem på de enkelte produktionsskoler. Bl.a. vil det skulle sagsbehandles individuelt, hvilken ydelse den enkelte elev er berettiget til på baggrund af forældres indkomst og mulighed for tillæg. En sådan administration er uhensigtsmæssig og ikke proportional med de relativt mange korte produktionsskoleforløb, ligesom en sådan administration ikke vurderes at kunne opbygges på de enkelte skoler inden 1. januar 2017, hvor harmoniseringen træder i kraft.

I lyset af ovenstående giver det anførte ikke anledning til ændring af lovforslaget.